

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی تهران

دانشکده پرستاری و مامایی

**بررسی ارتباط ویژگی های شخصیتی با عملکرد و الگوهای ارتباطی خانواده در
مراقبین خانوادگی مددجویان مبتلا به اختلالات روانی شدید مراجعه کننده به
بیمارستان روزبه در سال ۱۴۰۱**

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد پرستاری روان پرستاری

نگارش:

سیدمحمد عماد پیام

استاد راهنما:

دکتر شیما نظری

استاد مشاور:

دکتر شهرزاد غیاثوندیان

استاد مشاور آمار:

شیما حقانی

۱۴۰۱

چکیده

مقدمه و هدف:

با توجه به پیشرفت اقدامات درمانی و ترخیص زودرس مبتلایان به اختلالات روانی از بیمارستان ها، خانواده ها نقش مهمی را در مراقبت از افراد مبتلا به اختلالات روانی بر عهده می گیرند. با توجه به اهمیت ویژگی های شخصیتی در برخورد با مشکلات زندگی و اهمیت برخورداری از عملکرد و الگوهای ارتباطی خانوادگی مطلوب در حفظ و ارتقا سلامت فرد، خانواده و جامعه و با توجه به افزایش بیماری های روانی شدید در جامعه و تهدید سلامت مراقبین اصلی این بیماران؛ به منظور انجام مداخله موثر در این مورد نیازمند شناسایی روابط میان این متغیرها بود؛ خلاء بزرگی در خصوص مراقبین خانوادگی این بیماران در مقوله هایی از جمله ارتباط بین ویژگی های شخصیتی با عملکرد و الگوهای ارتباطی خانواده ها احساس شد و زمینه سازی انجام تحقیق پیش رو فراهم شد.

روش کار:

پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی- همبستگی از نوع مقطعی می باشد که در آن ارتباط ویژگی های شخصیتی با عملکرد و الگوهای ارتباطی در مراقبین خانوادگی بیماران مبتلا به اختلالات روانی شدید مورد بررسی قرار گرفته است. حجم نمونه پژوهش حاضر ۲۰۰ نفر از مراقبین خانوادگی واجد معیارهای ورود بودند. نمونه گیری پژوهش به صورت در دسترس صورت گرفت؛ بدین صورت که پژوهشگر در روز نمونه گیری با حضور در بیمارستان، درمانگاه و بخش های روانپزشکی مربوطه، بر اساس برگه ای که معیارهای ورود و عدم ورود به مطالعه در آن قید شده بود، نمونه های خود را از میان مراقبین بیمارانی که تحت نظر روانپزشک می باشند، انتخاب کرد؛ و پس از معرفی خود و توضیح در مورد مطالعه و در صورت تمایل خانواده بیماران و رضایت آنها جهت شرکت در مطالعه، رضایت نامه آگاهانه از آن ها اخذ و خانواده این بیماران به عنوان نمونه پژوهش در نظر گرفته شدند. ابزار جمع آوری داده ها شامل سه پرسشنامه ویژگی های شخصیتی نئو ۶۰ سوالی، عملکرد خانواده مک مستر ۶۰ سوالی و شاخص ارتباطات خانواده هادسون ۲۵ سوالی بود که در طی زمان ۲۰ دقیقه تکمیل شده و در شرایطی که مراقبین توانایی خواندن و نوشتن نداشتند؛ سوالات توسط پژوهشگر قرائت و آن ها پاسخ می دادند. در این مطالعه از آمار توصیفی به منظور تهیه جداول توزیع فراوانی و محاسبه شاخص های مرکزی و پراکندگی و در بحث آمار تحلیلی، آزمون آماری پیرسون مورد استفاده قرار گرفته است. نرمال بودن داده ها نیز از طریق آزمون کولموگروف اسمیرنوف انجام گرفت و در آنالیز داده ها از نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ استفاده شد.

یافته ها:

در میان واحدهای مورد مطالعه از نظر توزیع زیر مقیاس های ویژگی های شخصیتی؛ وجدانی بودن با میانگین (انحراف معیار) ۴۱/۶۹ (۴/۷۶) بیشترین و روان رنجوری با میانگین (انحراف معیار) ۳۴/۲۶ (۶/۲۶) کمترین توزیع را به خود اختصاص داده اند. در میان تمام زیر مقیاس های متغیر عملکرد خانواده کنترل رفتار با میانگین (انحراف معیار) ۲۴/۱۱ (۳/۰۳) بیشترین و همراهی عاطفی با میانگین (انحراف معیار) ۱۷/۸۶ (۲/۵۷) کمترین فراوانی را در بین واحدهای مطالعه به خود اختصاص داده است. عملکرد کلی نیز دارای میانگین (انحراف معیار) ۳۵/۷۰ (۴/۵۳) می باشد. مجموع شاخص ارتباطی خانواده با میانگین (انحراف معیار) ۶۸/۸۹ (۳۰/۳۲) در واحدهای مطالعه گزارش شده است. همچنین نتایج اینگونه بیان می دارد که میان اکثر ابعاد ویژگی های شخصیتی با ابعاد عملکرد خانواده ارتباط معنی داری وجود دارد؛ این ارتباط معنی دار در میان برخی متغیرها به صورت مستقیم و در برخی دیگر به صورت معکوس می باشد. بعد روان رنجوری با عملکرد خانواده ($p < 0.01$) و ابعاد آن شامل حل مشکل ($p < 0.01$)؛ ارتباط ($p = 0.07$)، نقش ها ($p < 0.01$)؛ همراهی عاطفی ($p < 0.01$)؛ آمیزش عاطفی ($p < 0.01$) و کنترل رفتار ($p < 0.01$) همبستگی معنی دار آماری داشتند که این همبستگی مثبت است؛ به طور

اختصاصی بین بعد باز بودن از متغیر ویژگی های شخصیتی با بعد نقش ها ($P=0.34$) از متغیر عملکرد خانواده رابطه معنی دار معکوس دارند؛ که این مورد در زیرمقیاس خوشایندی از ویژگی های شخصیتی با نقش ها ($p<0.01$)، همراهی عاطفی ($p<0.01$)، آمیزش عاطفی ($p<0.01$) و عملکرد کلی ($P=0.21$) از زیر مقیاس های عملکرد خانواده نیز صدق می کند. میان چهار بعد از ابعاد ویژگی های شخصیتی با نمره کل الگوهای ارتباطی، ارتباط معنی دار وجود دارد؛ که این ارتباط تنها در بعد وجدانی بودن به صورت معکوس می باشد. بعد باز بودن با نمره کل الگوهای ارتباطی، ارتباط غیر معنی دار دارد ($0.44/p>$). تمام ابعاد عملکرد خانواده با نمره کل الگوهای ارتباطی، ارتباط معنی دار ($p<0.01$) به صورت مستقیم دارد.

نتیجه گیری:

با عنایت به یافته های این پژوهش می تواند به شناخت هرچه بیشتر نقاط ضعف و قوت فرآیند مراقبت مراقبین خانوادگی پرداخت و با طرح آموزش ها و مداخلاتی به توانمندسازی و حمایت آنها در امر مراقبت کمک موثر و شایانی کرد. نتایج این پژوهش می تواند به افرادی از تیم درمان مانند روانپزشک، پرستار، روانشناس و مددکار اجتماعی که در ارتباط مستقیم با مراقبین خانوادگی هستند، کمک کند تا آنان را در ارائه هر چه بهتر خدمات در جهت بالا بردن بهبود کیفیت مراقبت از بیماران مبتلا به اختلالات روانی شدید کمک نماید. از یافته های پژوهش حاضر می توان در حیطه های مختلف پرستاری مانند مدیریت پرستاری، آموزش پرستاری، خدمات پرستاری و پژوهش پرستاری در جهت ارتقاء کیفیت مراقبت های خانواده های بیماران استفاده نمود. یکی از اهداف مهمی که در انجام هر پژوهش مد نظر است، به کارگیری نتایج آن در مراقبین و خانواده های مختلف می باشد تا بدین وسیله بتوان به تغییر یا بهبود در وضعیت موجود کمک مؤثری نمود. براساس یافته های پژوهش می توان با ارائه مداخلاتی در جهت توانمند سازی مراقبان از ابتدای تشخیص بیماری بیماران در راستای بهبود فرآیند کلی مراقبت پیش رفت تا در نهایت منجر به افزایش بهره وری و اعتبار سیستم مراقبت بهداشت و درمان، بهبود کیفیت مراقبت از بیمار و از همه مهمتر، سلامت روحی و جسمی مراقبین و خانواده های بیماران روانی شود. آگاهی مسئولین و مدیران از اهمیت این مسئله که در پژوهش حاضر نشان داده شده است؛ تاثیر معناداری بر کیفیت مراقبت از بیماران دارد و می تواند آن ها را متعهد به انجام مداخلاتی جهت ارتقاء سیاست های حمایتی کند تا از این طریق از عواقب و پیامدهای عدم توجه به آن جلوگیری شود. با توجه به جایگاه ویژه پرستاران در آموزش به مراقبین بیماران به خصوص مراقبین بیماران مبتلا به اختلالات روانی، می توان نتیجه گرفت که با ایجاد آموزش های مختلف به تیم درمانی که به طور مستقیم با مراقبین در ارتباط هستند مثل کارگاه های آموزشی نظیر برنامه های افزایش شناخت ویژگی های شخصیتی، آگاهی از عملکرد خانواده ها و الگوهای ارتباطی در خانواده ها و دست یابی به نگرش مراقبین بیماران در این حیطه؛ باعث ارتقاء کیفیت مراقبت و از این رهیافت باعث بهبود عملکرد مراقبین بیماران در مراقبت از بیماران، سطح سلامت بیماران و در نهایت سطح سلامت جامعه ارتقاء می یابد. نتایج پژوهش حاضر همچنین می تواند سر آغاز پژوهش های مداخله ای در جهت بهبود وضعیت و کیفیت مراقبت مراقبین بیماران مبتلا به اختلالات روانی قرار گیرد. یافته های این مطالعه، اطلاعاتی را درباره ضرورت شناخت و در نظر گیری متغیر های مد نظر در ارتباط با مراقبان، فرا روی پژوهشگران قرار می دهد که مستلزم پیگیری موضوع با پژوهش های بعدی می باشد. از سوی دیگر با انجام مطالعه حاضر در بیمارستان های مختلف و در فرهنگ های مختلف می توان دانش مربوط به این حیطه را وسعت بخشید. بنابراین، مطالعه حاضر می تواند راهنما و زمینه ساز پژوهش های دیگر در این زمینه باشد.

کلمات کلیدی:

ویژگی های شخصیتی، عملکرد خانواده، الگوهای ارتباطی خانواده، مراقبین خانوادگی، مددجویان مبتلا به اختلالات روانی شدید

**Teheran University of Medical Sciences
School of Nursing and Midwifery**

Title:

**Investigating the relationship between personality traits
with performance and communication patterns in family
caregivers of clients with severe mental illnesses referring
to Roozbeh Hospital in 2021**

A thesis submitted as partial fulfillment of the requirements for Master of
Science (MSc) Degree In Psychiatric Nursing

By:

Seyed Mohammad Emad Payam

Supervisor :

Dr. Shima Nazari

Consultant:

Dr.Shahrzad Gyasvandian

Ms.Shima Haghani

2022

Abstract

Introduction:

Due to the progress of treatment measures and the early discharge of people with mental disorders from hospitals, families assume an important role in caring for people with mental disorders. Considering the importance of personality traits in dealing with life's problems and the importance of having optimal family function and communication patterns in maintaining and promoting the health of the individual, family and society and considering the increase of severe mental illnesses in society and the threat to the health of the main caregivers of these patients And in order to carry out effective intervention in this category, which requires identifying the relationships between these variables; Therefore, a great void is felt regarding the family caregivers of these patients in categories such as the relationship between personality traits and the functioning and communication patterns of families. Although limited research has investigated the relationship between family communication patterns and personality traits separately in families and informal caregivers of people with mental disorders; However, according to the searches carried out in reliable scientific databases, no study has been conducted to examine the relationship between personality traits and family communication patterns among family caregivers of patients with severe mental illnesses, and the research team decided that this study to accomplish

Methods:

The current research is a cross-sectional descriptive-correlational study in which the relationship between personality traits and communication patterns in family caregivers of patients with severe mental illnesses will be investigated. The sample size of the present study, 200 family caregivers will meet the entry criteria. The sampling of the current research will be done in an accessible manner, in such a way that the researcher will be present at the hospital, clinic and psychiatric departments on the day of the sampling, based on the sheet in which the criteria for entering and not entering the study are stated. He selects his samples from among the caregivers of patients who are under the supervision of a psychiatrist; And after introducing yourself and explaining about the study, and if the patients' families wish and consent to participate in the study, informed consent will be obtained from them, and the families of these patients will be considered as the research sample. Data collection tool It will include three 60-question neo personality characteristics questionnaire, 60-question McMaster family functioning and 25-question Hudson family communication index, which will be completed within 20 minutes, and if the caregivers do not have the ability to read and write, the questions will be read by the researcher and They answer. In this study, descriptive statistics are used in order to prepare frequency distribution tables and calculate central and dispersion indices, and in the discussion of analytical statistics, Pearson's statistical test is used. The normality of the data is also done through the Kolmogorov Smirnov test, and spss version 16 software is used in the data analysis.

Findings:

Among the studied units in terms of sub-scale distribution of personality traits; Conscientiousness with an average (standard deviation) of 41.69 (4.76) has the highest distribution and neuroticism with an average (standard deviation) of 34.26 (6.26) has the lowest distribution. Among all subscales of the family function variable, behavior control with

a mean (standard deviation) of 24.11 (3.03) is the most frequent and emotional companionship with a mean (standard deviation) of 17.86 (2.57) is the least frequent among the study units. is assigned to itself. The overall performance also has an average (standard deviation) of 35.70 (4.53). The total family communication index with an average (standard deviation) of 68.89 (30.32) has been reported in the study units. Also, the results state that there is a significant relationship between most dimensions of personality traits and dimensions of family functioning; This significant relationship is direct in some variables and inverse in others. Neurotic dimension with family functioning ($p < 0.001$) and its dimensions including problem solving ($p < 0.001$); communication ($p = 0.007$), roles ($p < 0.001$); emotional companionship ($p < 0.001$); Emotional intercourse ($p < 0.001$) and behavior control ($p < 0.001$) had a statistically significant correlation, which is a positive correlation; Specifically, there is a significant inverse relationship between the dimension of openness from the variable of personality traits and the dimension of roles ($P = 0.034$) from the variable of family functioning; This is in the pleasant subscale of personality traits with roles ($p < 0.001$), emotional companionship ($p < 0.001$), emotional intercourse ($p < 0.001$) and general performance ($p = 0.021$). It also applies to the subscales of family functioning. There is a significant relationship between the four dimensions of personality traits with the total score of communication patterns; that this relationship is only in reverse in terms of conscientiousness. The dimension of openness has a non-significant relationship with the total score of communication patterns ($r = 0.044$, $p = 0.536$). All dimensions of family functioning have a direct relationship with the total score of communication patterns ($p < 0.001$).

Conclusions:

With regard to the findings of this research, it is possible to know as much as possible the weaknesses and strengths of the care process of family caregivers, and by designing trainings and interventions to empower and support them in the matter of care. The results of this research can help people from the treatment team such as psychiatrists, nurses, psychologists and social workers who are in direct contact with family caregivers to provide them with the best possible services in order to improve the quality of care for patients with Severe mental disorders help. The findings of the present research can be used in various fields of nursing such as nursing management, nursing education, nursing services and nursing research in order to improve the quality of care for patients' families. One of the important goals that is considered in conducting any research is to apply its results to caregivers and different families so that it can effectively help to change or improve the existing situation. Based on the findings of the research, by providing interventions to empower the caregivers from the beginning of the diagnosis of their patients' disease, it is possible to advance in the direction of improving the overall process of care to ultimately lead to increasing the efficiency and credibility of the health care system, improving the quality of patient care and The most important thing is the mental and physical health of caregivers and families of mental patients. The awareness of officials and managers about the importance of this issue, which is shown in the current research; It has a significant impact on the quality of patient care and can oblige them to carry out interventions to improve support policies in order to avoid the consequences of not paying attention to it. Considering the special position of nurses in training the caregivers of patients, especially the caregivers of patients with mental disorders, it can be concluded that by creating different trainings for the treatment team that are in direct contact with the caregivers, such as training workshops,

such as increasing programs Recognizing personality traits, knowing the functioning of families and communication patterns in families and obtaining the attitude of caregivers of patients in this area; It improves the quality of care, and this approach improves the performance of caregivers in caring for patients, the health level of patients, and ultimately the health level of society. The results of the present study can also be placed at the beginning of intervention studies to improve the condition and quality of care of caregivers of patients with mental disorders. The findings of this study provide researchers with information about the need to recognize and consider the variables in relation to caregivers, which requires further research. On the other hand, by conducting the present study in different hospitals and in different cultures, the knowledge related to this field can be expanded. Therefore, the present study can be a guide and a foundation for other researches in this field.

Keywords:

Personality characteristics, family functioning, communication patterns, family caregivers, patients with severe mental illnesses